

بهشت جانهاست

حکایت‌های دلنشین شیرین‌الهی قشیریه

سرشناسه	مجایی، سیدامیر، ۱۳۵۳ -
عنوان قراردادی	: الزامه القشیریه، فارسی، برگزیده
عنوان و نام پدیدآور	: بهشت همین جاست ۱ : حکایت های دلنشینی از رساله ی قشیریه / باز نویسی سیدامیر مجایی.
مشخصات نشر	: قزوین: سایه گستر، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	۲۰۴ ص.
شابک	۷ - ۷۳۳ - ۵۰۲ - ۹۶۴ - ۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: قشیری، عبدالکریم بن هوازن، ۳۷۶ - ۴۶۵ ق.
موضوع	: عرفان — متون قدیمی تا قرن ۱۴
موضوع	: تصوف — متون قدیمی تا قرن ۱۴
موضوع	: متون تاریخی عرفانی — مجموعه ها
رده بندی کنگره	: ۹۲ ق ۵ ر ۹۵۴ / ۵۰۹۵۴ / ۶ / ۲۸۲ BP
رده بندی دیویی	: ۸۳ / ۲۰۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۷۰۷۷۲

انتشارات سایه گستر

www.sayegostar.com

آدرس: قزوین، چهارراه نادری، جنب داروخانه دارو، طبقه ۲ ☎ ۰۲۸۱-۲۲۳۵۲۰۵-۲۲۳۸۰۳۲

نام کتاب: بهشت همین جاست ۱ (حکایت های دلنشینی از رساله ی قشیریه)

با مقدمه ی: دکتر قاسم انصاری

به کوشش: سید امیر مجایی

ویراستار: قوام الدین خرمشاهی - حسین مانی

گرافیک و طراح جلد: هستی اصغری

منبعه آرایه: لیلا نظری

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۳

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

قیمت: ۹۵۰۰ تومان

لیتوگرافی: دوریس

چاپ: شفق

شابک: ۷ - ۷۳۳ - ۵۰۲ - ۹۶۴ - ۹۷۸

فهرست

۱۷	مقدمه
۲۱	۱. جست و سفر
۲۲	غذا، شبیه دار
۲۳	این کست؟
۲۴	توبه از شما
۲۵	صاحب توانجو
۲۶	روزی بی ریا
۲۷	در راه خدا
۲۸	معددهی آدمی
۲۹	قحط سالی
۳۰	آتش بزرگتر
۳۱	طاقت دیدار
۳۲	جایی که کسی نباشد
۳۳	تا کی می خواهید بگویید او کیست؟
۳۴	به خاطر مردم
۳۵	سگیان
۳۶	لباس کثیف
۳۷	بی اجازه

- ۳۸ حالیت
- ۳۹ چهل خمره و غن
- ۴۰ غربت مورچه ها
- ۴۱ سرمای سخت عرق؟
- ۴۲ یک خرما از صافه
- ۴۳ سکه‌ی ناچیز
- ۴۴ کدام سطل
- ۴۵ اسب گران قیمت
- ۴۶ چراغ
- ۴۷ وزن غبار پیمانه
- ۴۸ سکوت بهتر است
- ۴۹ در سخن گفتن شایسته تر
- ۵۰ گوشت با نان
- ۵۱ صالح و گناهکار
- ۵۲ مهمانی خدا
- ۵۳ وفا به عهد
- ۵۴ سخاوت
- ۵۵ چهار دعا
- ۵۷ حقیر شمردن
- ۵۸ نفرین
- ۵۹ شهوت حلال
- ۶۰ ندای شکم

۶۱	 تواضع در جایگاه تکبر
۶۲	 کبر جاهلی
۶۳	 اندازی خود را بشناس
۶۴	 چند به نان
۶۵	 را
۶۶	 سبب عمر دراز
۶۷	 حسادت
۶۸	 پاداش هدیه
۶۹	 عقاب
۷۰	 خدمت سلطان جائز
۷۱	 محتاج
۷۲	 شتر
۷۳	 توکل
۷۴	 روزی در راه
۷۵	 توشه
۷۶	 قرص نان
۷۷	 چاه
۷۸	 سنگ گریان
۷۹	 نماز شکر
۸۰	 ادعای دوستی
۸۱	 سزای نگرستن بر فراق

۸۲	صبر
۸۳	برف
۸۴	قضای اله
۸۵	اختیار
۸۶	خربنده
۸۷	تنور
۸۸	مخلصان خدا
۸۹	اگر راستگویم
۹۰	بند کفش
۹۱	شرم
۹۲	مردان خدا
۹۳	سردابه
۹۴	شبی خوش تر از دیشب
۹۵	غفلت از ذکر
۹۶	الله الله
۹۷	نایبنا
۹۸	زن یا مرد؟
۹۹	کنیزک
۱۰۰	سفره
۱۰۱	او را نمی شناخت
۱۰۲	جوانمرد کیست؟
۱۰۳	قسمتی از بیماری

۱۰۴.....	آهنگر یا نجار.....
۱۰۵.....	الطاف پنهان.....
۱۰۶.....	دو به به.....
۱۰۷.....	جای زیاوی.....
۱۰۸.....	دریۀ حید بر این دل ها.....
۱۰۹.....	خاطر اهل.....
۱۱۰.....	پیر یهودی.....
۱۱۱.....	خوش خویی.....
۱۱۲.....	فریب در کار خدا.....
۱۱۳.....	چه وقت در دنیا شاد.....
۱۱۴.....	گوسفند.....
۱۱۵.....	کریمی امام.....
۱۱۶.....	لباس مال تو.....
۱۱۷.....	دشنام.....
۱۱۸.....	حوض.....
۱۱۹.....	زبان خلق.....
۱۲۰.....	دعای بهشت.....
۱۲۱.....	سگ.....
۱۲۲.....	خاکستر.....
۱۲۳.....	سکه تقلبی.....
۱۲۴.....	رحمت العالمین.....

۱۲۵	توانگری
۱۲۶	ایشار
۱۲۷	پول میزیان
۱۲۸	نابود بار چنبر مالی
۱۲۹	سختاوت غلام
۱۳۰	چرا از حال او آگاه؟ دم
۱۳۱	مهمانی
۱۳۲	آفتاب‌دی مسی
۱۳۳	الاکرام بالاتمام
۱۳۴	اندازه‌ی کرم
۱۳۵	یاد درویشان
۱۳۶	مهمان‌نوازی
۱۳۷	حاجت خدا
۱۳۸	جز خدا با کسی آرام نگیر
۱۳۹	عادت
۱۴۰	ادب مسجد
۱۴۱	گمنام
۱۴۲	نام‌های نیکوی خدا
۱۴۴	چگونه تو را دعا کنیم؟
۱۴۵	هر چه برایش بهتر است
۱۴۶	بازگشت بینایی
۱۴۷	دعای مادر م

- مردگان..... ۱۴۹
- حسناات همه‌ی مردم..... ۱۵۰
- یک درهم سکه..... ۱۵۱
- ن دانا تم!..... ۱۵۲
- فقه یک پیراهن..... ۱۵۳
- عزت و ذلت..... ۱۵۴
- در مسجدا..... ۱۵۵
- او کجا، ما..... ۱۵۶
- چرا نخندم؟..... ۱۵۷
- جای پاکیزه..... ۱۵۸
- فرودا خواهم مرد..... ۱۵۹
- فروود از آسمان..... ۱۶۰
- وسعت عشق..... ۱۶۱
- دوستی خدا..... ۱۶۲
- بلا از دوست..... ۱۶۳
- گریه‌ی شوق..... ۱۶۴
- دل‌م پیش مرغ بود..... ۱۶۵
- مگر همین یک نوع..... ۱۶۶
- حدیث غار..... ۱۶۷
- آوازی از میان ابر..... ۱۶۹
- ما باطن را درست کردیم..... ۱۷۰

۱۷۱.....	چه آورده‌ای؟
۱۷۲.....	ماهی نیز بر می‌رود
۱۷۳.....	تشنگی
۱۷۴.....	در دهان مر یک گوهری
۱۷۵.....	سینی غذا
۱۷۷.....	تون خشت‌پزی
۱۷۸.....	خوما
۱۷۹.....	ترس از شهوت
۱۸۰.....	و گرنه باز گرد
۱۸۱.....	از حال تا حال!
۱۸۲.....	از همین آرد یخور
۱۸۴.....	خشکی
۱۸۵.....	کیسه
۱۸۶.....	کاسه
۱۸۷.....	ماهی
۱۸۹.....	تشنگی
۱۹۰.....	بر روی آب
۱۹۱.....	سبحان الله
۱۹۲.....	هفتاد هزار فرشته
۱۹۳.....	رودخانه
۱۹۴.....	کفن دزد
۱۹۵.....	خر مرده

۱۹۶.....	ستون
۱۹۷.....	کریم
۱۹۸.....	آسار تر
۱۹۹.....	تساح ها، بمدادی
۲۰۰.....	رستا
۲۰۱.....	نیمه دی دیگر قه نان
۲۰۲.....	العافیه.....
۲۰۳.....	خداوندی چو نه داری
۲۰۴.....	نور دل

www.ketaboo.com

مقدمه:

کتاب «رساله‌ی صمدیه» تألیف زین‌الاسلام، ابوالقاسم قشیری (۴۶۵-۳۸۶ هـ) از عالمان، صوفیان و نویسندگان بزرگ، روزمیه خراسان است.

این کتاب به زبان عربی که در آن زمان مرسوم عرفان و علم بود نوشته شد. بعدها یکی از مریدان و شاگردانش به نام ابوالحسن بن احمد عثمانی آن را به زبان فارسی برگرداند و شیخ الاسلام زکریای انصاری (فت ۹۲۶ هـ) آن را به عربی و سدیدالدین ابومحمد و مولی علی قاری به زبان فارسی شرحی بر رساله نوشتند.

شادروان بدیع الزمان فروزانفر در مقدمه‌ی ترجمه‌ی رساله‌ی تفسیریه آورده است: «این کتاب، نامه یا پیامی است که قشیری آن را به صوفیان شهرها، استادان و علما نوشتن آن، ظهور فساد در طریقت و انحراف صوفی‌نمایان از آداب و سنن اسلام، پیشین و ظهور مدعیان دور از حقیقت و دروغین بوده است.»

روشن است قشیری که خود از صوفیان شریعت‌مدار و پیرو مکتب «حرفه جتید» بوده، از وضعیت تصوف دوران خود راضی نبوده است و می‌بیند که عده‌ای شیادان صوف را دام

راه عوام قرار داده‌اند و بدون بردن بهره‌ای از شریعت، لاف حقیقت می‌زنند؛ همین‌طور در مواجهه با زاهدان ظاهربین که مسلک صوفیان را الحاد و کفر می‌دانستند و هر از چند گاهی تکذیب و تعذیب گروهی از آنان می‌پرداختند و مسایلی این چنین سبب شد که از نه‌نخن این کتاب پیرامون مبادی واقعی تصوف، ذکر احوال بزرگان عرفان و تصوف، کرامات و اقوال و شرح الفاظ و اصطلاحات این طایفه بپردازد تا از طرفی عارفان واقعی را از سیادان حراف‌نما باز نماید و از سویی دیگر اثبات کند که تعالیم واقعی تصوف به هیچ‌رو با عقیده مادی اسلام منافاتی ندارد.

این کتاب از مهمترین کتاب‌های تعلیمی صوفیه و هدف اصلی مؤلف آن آموزش و القای نتیجه‌ای اخلاقی به خوانندگان است. شیوه‌ی قشیری در نگارش کتاب، آن است که از ابتدای هر باب را با ذکر آیه‌ای متناسب با آن باب آغاز و سپس حدیثی از پیغمبر (ص) می‌آورد و اقوالی را از بزرگان تصوف به خصوص استادش ابوعلی دقاق و استاد او جنید و دیگر بزرگان تصوف نقل می‌کند. همچنین او برای تفهیم آموزه‌های اخلاقی و عرفانی، جای جای رساله از نقل حکایات و ذکر کرامات بزرگان دین و عرفان استفاده می‌کند تا بر جان بیت کتاب خود بیفزاید و هم مطالب را بهتر در ذهن خواننده جای دهد. آشنایی‌زدایی و انس‌بخشی، در حکایات او نادر است و ۱۸۹ قصه در کرامات دارد.

سعی نگارنده‌ی این مجموعه بر این بوده که با جمع‌آوری این حکایات و بازنویسی آن‌ها به زبان ساده و امروزی، اولاً آن‌ها را برای همگان قابل استفاده سازد، ثانیاً انسان غرق در مادیات با این حکایت‌های لطیف برای لحظاتی هم که شده به فکر فرو ببرد و روح جدا افتاده از دنیویت او را با حقایق همچون، ایثار، تواضع، توکل، صدق، حیا و... آشتی دهد. گروهی حکایت‌ها را کهن و مدرسه‌ای قشیریه را شبیه به داستان‌های مینی مال (داستان کوتاه کوتاه) می‌دانند. معتقدیم شاید داستان‌های مینی مال حکایات قدیمی است. بی‌تردید تمام بناهایی که ساخته شده‌اند بر مگ بناهای گذشته برپا می‌گردند، اما با تأملی در این حکایت‌های کوتاه و مطابقت آن با فرهنگ و داستان‌های مینی مالیسمی به شباهت‌ها و اختلافات چندی برمی‌خوریم که در ذیل به آن اشاره می‌کنیم:

مهمترین شباهت این حکایت‌ها با داستان‌های مینی مال حجم کم، فضای فشرده‌ی داستان‌ها، شخصیت‌های محدود و زمان کوتاه، در حد و "دزده‌ی یک نیم روز"، همچنین عنصر گفت و گو می‌باشد.

اما بی‌تردید میان این حکایت‌ها که امثال آن را در فابل‌ها، کتب مقدس و دیگر متون قدیمی و دینی در تمام دنیا می‌بینیم تفاوت‌هایی وجود دارد:

مهمترین تفاوتی که بین این حکایت‌ها و داستان‌های مینی مال به چشم می‌خورد این است که در این حکایت‌ها چنان که دیدیم، هدف اصلی تعلیم یعنی محتوای اخلاقی، خلاق و اجتماعی آن‌هاست و ساختار زیباشناختی آن در مرحله‌ی بعدی قرار دارد. با این دیگر

در این حکایت‌ها «چه گفتن» مدنظر نویسنده است نه «چگونه گفتن»؛ اما در داستان‌های مینی‌مالیسمی خلاف این است و چگونه گفتن یعنی داشتن طرح و پی‌رنگ مناسب و ساختاری زان‌محور از خصوصیات برجسته‌ی آن به شمار می‌رود.

۵. چنانچه در داستان‌های مینی‌مال چیدمان و هم‌نشینی واژگان به گونه‌ای است که راه را برای تأویل تفسیرهای گوناگون از متن باز می‌گذارد. داستان در عین سادگی در لایه‌های گوناگونی جریان دارد و خواننده در آفرینش داستان با نویسنده همکاری می‌کند. اما در حکایت‌های «الهی» قشیریه به دلیل محوریت عرفان که خود به قول استاد دکتر شفیعی کدکنی: نگاهش به جهان است که باعث گسترده شدن معنا و تأویل پذیرفتن آن می‌شود، به این معنا که داستان هم مینی‌مال لفظ و در حکایت‌های رساله، معنا موجب تأویل‌پذیری متن می‌گردند.

به هر حال حکایت‌های رساله‌ی قشیریه انسان‌هایی هستند از نوعی دیگر. حکایات زیبا و دل‌انگیز با لطافتی وصف‌ناشدنی که بر انسانی را این عصر ماشین و آهن به خواندن آن‌ها محتاج است.

توفیق گردآورنده و خوانندگان را از خدای بزرگ مسئلت می‌نماید.

دکتر قاسم انصاری

